

Z ZNANJEM ZREMO V PRIHODNOST

EKOLOŠKO KMETOVANJE IN VARSTVO NARAVE – PRILOŽNOSTI IN IZZIVI ZA SLOVENSKO KMETIJSTVO

40. TRADICIONALNI POSVET JAVNE SLUŽBE KMETIJSKEGA SVETOVANJA IN DAN SISTEMA ZNANJA IN INOVACIJ (AKIS)

EIP KROTA - Rezultati in izkušnje s preizkusi izbranih malopovršinskih ukrepov

Aja Zamolo

Center za kartografijo favne in flore

ZREČE, 18. NOVEMBER 2025

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO,
GOZDARSTVO IN PREHRANO

Sofinancira
Evropska unija

EIP KROTA

- Namen projekta: izboljšanje ohranitvenega stanja **travniških habitatnih tipov** ter razmnoževalnih in prehranjevalnih razmer za **izbrane vrste**, ki živijo ali so drugače vezani na kmetijsko krajino.
- Preizkus **ukrepov** (na sedmih kmetijah) za **izboljšanje stanja izbranih vrst/skupin**, ki so namenjeni vzpostavitvi ali obnovi različnih krajinskih značilnosti, med drugim:
 - vzpostavitev prehodnih pasov (travniški pasovi in pasovi brez FFS) med mejicami in njivami ali trajnimi nasadi,
 - vzpostavitev/obnova manjših stoječih voda (mlak),
 - vzpostavitev skladnjakov.

Prenos znanja

- Vzpostavitev spletne strani [KMETOVATI Z NARAVO](#).
- [Priročnik](#) v tiskani in digitalni obliki.
- Ekskurzije/demonstracije projektnih rešitev za kmetije, kmetijske svetovalce in druge strokovnjake.
- Zimski cikel predavanj na temo ohranjanje biodiverzitete v kmetijski krajini – posnetki dostopni na [YouTube kanalu](#).

KMETOVATI Z NARAVO

Spremembe kmetijske krajine

Ajdovsko polje
(1975 in 2016)

Koraki zasnove in izvedbe ukrepov za varstvo narave

- Pregled stanja (upoštevanje aktualnih podatkov in naravnih danosti, omejitev);
- izbor ukrepa in določitev lokacije
 - ukrepi ne smejo biti vzrok za uničenje ali poslabšanje bivališč drugih vrst
 - ohranjanje obstoječih in obnovitev izginulih življenjskih okolij ima prednost pred vzpostavitvijo novih;
- izvedba;
- spremljanje učinkovitosti ukrepa.

Prehodni pasovi ob mejicah

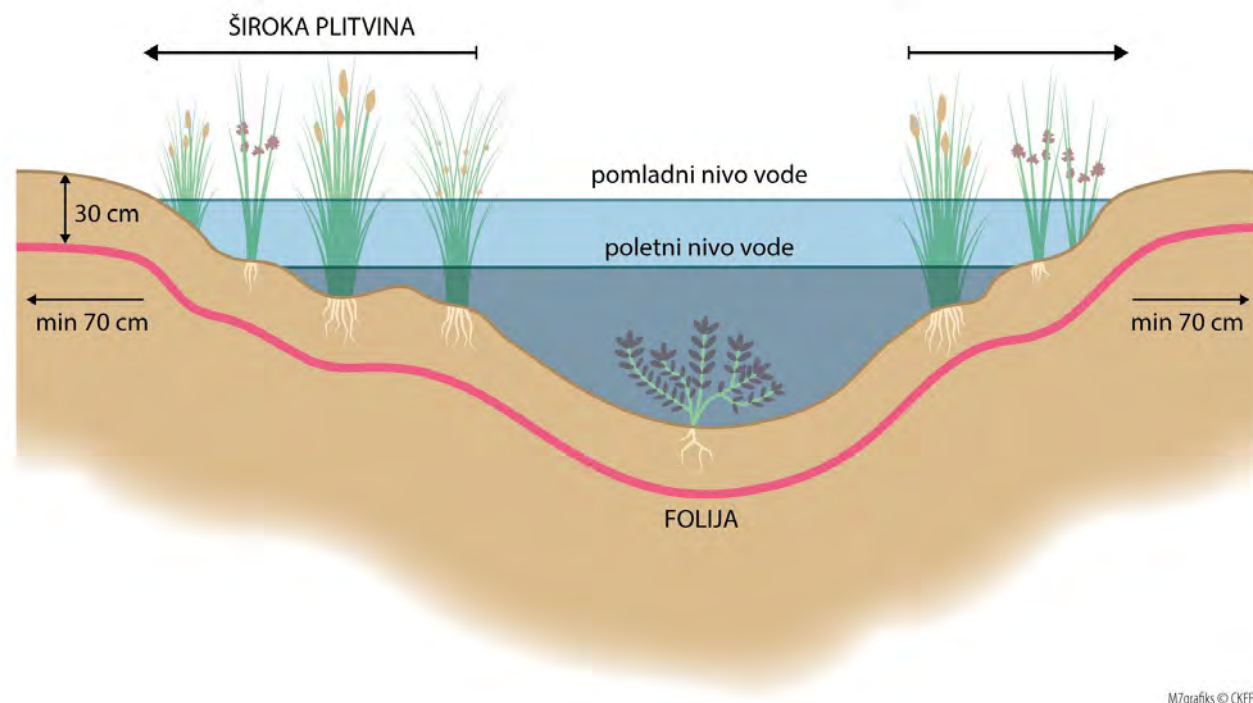
- Vzpostavitev travniških pasov
 - **vsaj** 3 m med njivo in mejico,
 - ostanki travnikov / samozarasli / sejani pasovi,
 - stalni,
 - ne gnojimo, ne uporabljamo FFS,
 - redno vzdržujemo s košnjo,
 - večja potreba v intenzivno obdelani krajini.
- Pasovi brez FFS
 - 2 m širok prehodni pas, na katerem ne izvajamo tretiranja s FFS.

Med tretirano površino in
mejico **vsaj** 5 m pas.

Vzpostavitev majhnih stoječih voda

- Izbira lokacija (reliefna pogojenost, **cestna infrastruktura**, vrstno ciljni ukrepi),
- **pridobitev ustreznih dovoljenj** iz področnih zakonodaj (npr. *Dovoljenje za poseg v naravo* za zavarovana in varovana območja),
- odstranitev zarasti na mestu izkopa (**osončenost**),
- izkop: **različne globine, položne brežine**, odvoz zemljine,
- zagotavljanje **neprepustnosti dna** (folija ali plast gline/ilovice),
- razgrnitev travne ruše na brežine nad nivojem vode,
- **preprečitev vnosa rib ali invazivnih vrst**,
- **preprečitev eutrofikacije** (ograje na pašnikih z veliko obtežbo ali izpostavljeno lego),
- varovalni pas **brez uporabe FFS ali gnojil**.

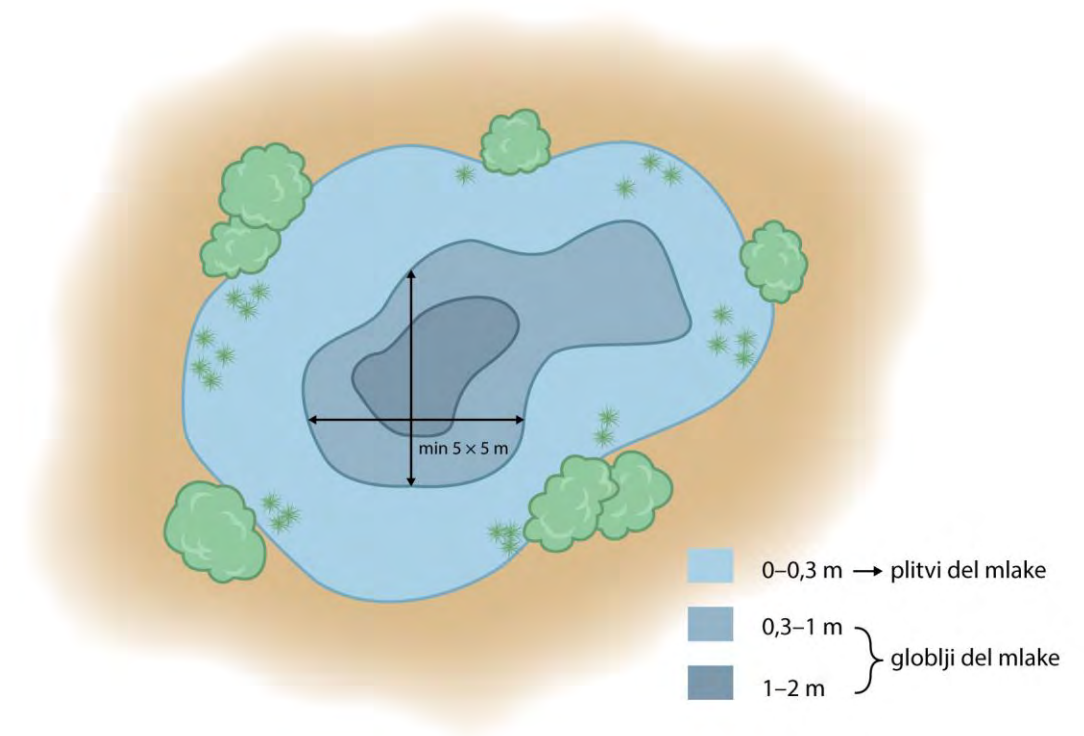

M7grafiks © CKFF

Ključna izhodišča za izpeljavo ukrepa (vzpostavitev mlake)

Vsaka vzpostavitev mlake zahteva **edinstven pristop**.

- **Mlake, ki presegajo 25 m²** se režejo iz GERK-ov, razen če zemljišče leži v območjih varovanja krajinskih značilnosti (KRZ območja).
- Vzpostavitev mlak na kmetijskih zemljiščih je mogoča samo za kmetijsko rabo (**Zakon o kmetijskih zemljiščih**).
- **Investicije** so lahko **izjemno različne** (folija/glina, dostop, velikost, podlaga, urejanje okolice, vzdrževanje ipd.).

M7grafiks © CKFF

Primer izkopa mlake (Kmetija Gregorc – Teta Marta)

Primer izkopa mlake (Kmetija Škof – Sadjarstvo Škof)

Primer izkopa mlake (Kmetija Beci – Ekološko izpod Lisce)

Primer mlake (Ekološka kmetija Pr` Matet)

Skladnjak

- **Vkopavanje in odlaganje** materiala,
- **raznolikost naravnih in lokalnih materialov** (vejevje, skale, kamni, zemlja, panji ipd.),
- prednostno južna lega in **zagotavljanje osončenosti**,
- **zagotavljanje odtekanja vode**,
- **stalnost** strukture (skladnjaku se lahko dodaja material),
- varovalni pas **brez uporabe FFS**.

M7grafiks © CKFF

Primer vzpostavitve skladnjaka (Kmetija Beci – Ekološko izpod Lisce)

Ključni poudarki in izhodišča za naprej

- Na večini kmetij se najde **primerno mesto za izpeljavo ukrepov za varstvo narave**, kjer le ti ne omejujejo siceršnje intenzivnejše kmetijske prakse – v komunikaciji z upravljalcem.
- Za krajinske značilnosti v ekstenzivni krajini zaenkrat še ni predvidenega varstva.
- Vzajemna korist za naravo in kmetov: ob vzpostavitvi **prehodnih pasov** ni bilo bistvene izgube pridelave – pasovi koristni tudi za obračanje mehanizacije.
- Pomen **strokovne podpore** pri umeščanju, oblikovanju in spremljanju uspešnosti ukrepa.
- Z **jasno in direktno komunikacijo** se pomen ohranjanja narave v kmetijski krajini prenese na vse deležnike in s tem zagotovi trajnost in krepitev ukrepov.

Kmetijske površine z ustreznim pristopom ter sodelovanjem različnih strok so izrednega pomena za ohranjanje populacij številnih vrst. Ključno je ohranjanje mozaične kmetijske krajine s krajinskimi značilnostmi.

